

Betænkning 1544

Folkekirken styre

Betænkning fra
Udvalget om en mere sammenhængende
og moderne styringsstruktur for folkekirken

Kirkeministeriet - April 2014

Betænkning 1544

Folkekirkens
styre

Udgivet af Kirkeministeriet april 2014

Tryk: Rosendahls

ISBN 978-87-996174-2-5

Indhold

1	Indledning	9
1.1	Udvalgets sammensætning.....	9
1.2	Udvalgets kommissorium.....	11
1.3	Udvalgets arbejde og arbejdsform.....	16
1.4	Udvalgsmedlem Jesper Langballe.....	17
2	Sammenfatning	19
2.1	Nuværende opgave- og kompetencefordeling i folkekirken.....	19
2.1.1	Udvalgets overvejelser om den nuværende opgave- og kompetencefordeling.....	20
2.2	Stat, kirke og kirkestyre i andre lande.....	22
2.3	Debatoplæg, debattmøder og hørings svar.....	23
2.3.1	Debatmøder og hørings svar.....	24
2.4	Folkekirken opgave og identitet - og syv pejlemærker.....	25
2.4.1	Folkekirken som evangelisk-luthersk kirke.....	25
2.4.2	Syv pejlemærker.....	26
2.5	Folkekirken fælles økonomi.....	30
2.5.1	Statens tilskud.....	31
2.5.1.1	Lovgrundlaget for statens tilskud til folkekirken.....	31
2.5.1.2	Kompetence i forhold til statens tilskud.....	32
2.5.1.3	Tidligere overvejelser om omlægning af statens tilskud til bloktilskud.....	32
2.5.2	Fællesfonden.....	32
2.5.2.1	Lovgrundlag og kompetence vedrørende fællesfonden.....	33
2.5.2.2	Samspil mellem fastsættelsen af statens tilskud og landskirkeskatten.....	34
2.5.3	Udvalgets overvejelser om statens tilskud, herunder om omlægning til bloktilskud.....	35
2.5.4	Udvalgets overvejelser om fælles økonomi og fælles anliggender.....	37
2.5.5	Anbefalinger om omlægning af statens tilskud til bloktilskud.....	39
2.5.5.1	Flertallets anbefaling.....	39
2.5.5.2	Et mindretals anbefaling.....	40
2.5.5.3	Et andet mindretals anbefaling.....	40
2.5.6	Anbefalinger om kompetence i forhold til fælles økonomi og fælles anliggender.....	41
2.5.6.1	Flertallets anbefaling.....	41
2.5.6.2	Et mindretals anbefalinger.....	44

	2.5.6.3 Et andet mindretals anbefaling.....	48
2.6	Fælles anliggender.....	49
2.7	Folkekirkens indre anliggender.....	49
2.7.1	Gældende ret om indre anliggender	50
2.7.2	Praksis ved regulering af indre anliggender.....	51
2.7.3	Biskopperne som kollegium.....	52
2.7.4	Udvalgets overvejelser om indre anliggender	53
	2.7.4.1 Overvejelser om afgrænsning af begrebet indre anliggender	53
	2.7.4.2 Overvejelser om et bispekollegium	53
	2.7.4.3 Overvejelser om et folkekirkeligt fællesudvalg	54
2.7.5	Udvalgets anbefalinger om indre anliggender.....	55
	2.7.5.1 Flertallets anbefaling	55
	2.7.5.2 Et mindretals anbefaling	58
	2.7.5.3 Et andet mindretals anbefaling.....	59
2.8	Udkast til lovforslag	60
3	Nuværende opgave og kompetencefordeling i folkekirken.....	63
3.1	Sognet: Organer, embeder, opgaver og kompetencer	63
3.1.1	Menighedsrådets sammensætning.....	64
3.1.2	Menighedsrådets opgaver og kompetencer.....	65
	3.1.2.1 Opgaver og kompetence i forhold til økonomi.....	65
	3.1.2.2 Opgaver og kompetence i forhold til kirke og kirkegård m.v.	67
	3.1.2.3 Opgaver og kompetence i forhold til kirkefunktionærer.....	69
	3.1.2.4 Opgaver og kompetence i forhold til det kirkelige liv.....	70
3.1.3	Præstens opgaver og kompetencer.....	72
3.1.4	Samarbejde mellem menighedsråd	73
3.1.5	Betænkningers forslag om ny opgave- og kompetencefordeling	74
3.2	Provstiet: organer, embeder, opgaver og kompetencer	77
3.2.1	Provstiudvalgets og øvrige organers sammensætning	78
3.2.2	Provstiudvalgets opgaver og kompetencer.....	78
	3.2.2.1 Opgaver og kompetencer i forhold til økonomi.....	79
	3.2.2.2 Opgaver og kompetencer i forhold til kirker og kirkegårde m.v.....	82
	3.2.2.3 Øvrige opgaver og kompetencer	83
3.2.3	Provstens opgaver og kompetencer.....	84
3.2.4	Betænkningers forslag om ny opgave- og kompetencefordeling	84
3.3	Stiftet: organer, embeder, opgaver og kompetencer.....	87
3.3.1	Stiftsøvrighedens sammensætning, opgaver og kompetence	87

3.3.2	Biskoppens opgaver og kompetencer i forhold til økonomi og administration mv.	89
3.3.3	Stiftsrådets sammensætning, opgaver og kompetencer...	91
3.4	Nationalt niveau: organer, embeder, opgaver og kompetencer.....	94
3.4.1	Folketinget.....	94
3.4.2	Ministeren / Kirkeministeriet	94
3.4.3	Budgetfølgegruppe og budgetsamråd.....	95
3.4.4	Det mellemkirkelige Råd.....	96
3.5	Udvalgets overvejelser om opgave- og kompetencefordelingen.....	96
3.5.1	Overvejelser i forhold til menighedsrådene	98
3.5.2	Overvejelser i forhold til provstiudvalgene	98
3.5.3	Overvejelser i forhold til stiftsøvrigheden.....	99
3.5.4	Overvejelser i forhold til stiftsrådene.....	100
3.5.5	Overvejelser i forhold til Det mellemkirkelige Råd	100
3.5.6	Afsluttende bemærkninger om opgave- og kompetencefordelingen	101
4	Stat, kirke og kirke styre i andre lande	103
4.1	Norge.....	104
4.1.1	Lovgivning.....	104
4.1.2	Den norske kirkes organer på nationalt niveau.....	105
4.1.3	Ansættelse af gejstlige i den norske kirke	107
4.1.4	Den norske kirkes økonomi.....	108
4.2	Island.....	109
4.2.1	Lovgivning.....	109
4.2.2	Den islandske kirkes organer	109
4.2.3	Ansættelse af gejstlige i Islands kirke.....	111
4.2.4	Den islandske kirkes økonomi	112
4.3	Sverige	112
4.3.1	Lovgivning og kirkeordning	112
4.3.2	Den svenske kirkes organer på nationalt niveau.....	113
4.3.3	Ansættelse af gejstlige i den svenske kirke	115
4.3.4	Den svenske kirkes økonomi	116
4.4	Finland.....	116
4.4.1	Lovgivning.....	117
4.4.2	Den finske kirkes organer på nationalt niveau.....	118
4.4.3	Ansættelse af gejstlige i den finske kirke	120
4.4.4	Den finske kirkes økonomi	120
4.5	Tyskland	121
4.5.1	Lovgivning og kirkeordning	121
4.5.2	Organer på landskirkeniveau.....	122
4.5.3	Ansættelse af gejstlige i Nordkirken	124
4.5.4	Nordkirkens økonomi.....	124

4.6	United Kingdom.....	125
4.6.1	Church of England.....	125
4.6.2	Church of Scotland.....	127
4.7	Grønland.....	127
4.7.1	Lovgivning og kirkeordning.....	128
4.7.2	Den grønlandske folkekirkens organer på nationalt niveau.....	130
4.7.3	Ansættelse af gejstlige i Grønlands folkekirke.....	130
4.7.4	Finansiering af Grønlands folkekirke.....	130
4.8	Færøerne.....	130
4.8.1	Lovgivning og kirkeordning.....	131
4.8.2	Den færøske kirkes organer.....	131
4.8.3	Ansættelse af gejstlige i folkekirken på Færøerne.....	131
4.8.4	Finansiering af folkekirken på Færøerne.....	131
5	Detbatoplæg, debatmøder og hørings svar.....	133
5.1	Debatoplæggets indhold.....	133
5.2	Debatmøder.....	133
5.3	Hørings svar.....	133
5.3.1	Hørings svar i forhold til folkekirkens identitet og pejlemærker.....	133
5.3.2	Hørings svar om indre anliggender.....	133
5.3.3	Hørings svar om fælles økonomi og fælles anliggender.....	14
5.3.4	Hørings svar om fælles organ for indre anliggender og økonomi.....	14
5.3.5	Hørings svar om sammensætning af organ(er).....	14
5.3.6	Hørings svar om årligt folkekirkemøde/ folkekirketæve.....	14
5.3.7	Andre elementer i hørings svarene.....	14
5.4	Andre henvendelser til udvalget.....	14
6	Folkekirkens opgave og identitet - og syv pejlemærker.....	14
6.1	Folkekirken som evangelisk-luthersk kirke.....	14
6.2	Syv pejlemærker.....	15
6.2.1	Folkekirken og folket.....	15
6.2.2	Folkekirkens tilstedeværelse overalt.....	15
6.2.3	Rummelighed og frihed.....	15
6.2.4	2200 menigheder - én folkekirke.....	15
6.2.5	Præstens uafhængighed.....	15
6.2.6	Demokratisk legitimitet.....	16
6.2.7	Nært forhold mellem staten og folkekirken.....	16
7	Folkekirkens fælles økonomi.....	16
7.1	Overblik over folkekirkens samlede økonomi.....	16
7.2	Statens tilskud.....	16

7.2.1	Lovgrundlaget for statens tilskud til folkekirken.....	170
7.2.2	Statens tilskud 2014.....	171
7.2.3	Kompetence i forhold til statens tilskud.....	173
7.2.4	Tidligere overvejelser om omlægning af statens tilskud til bloktilskud.....	174
7.3	Fællesfonden.....	176
7.3.1	Lovgrundlaget for fællesfonden.....	177
7.3.2	Fællesfondens udgifter 2014.....	179
7.3.3	Kompetence i forhold til fællesfonden.....	180
7.3.4	Budgetfølgegruppe vedrørende fællesfonden.....	181
7.3.5	Samspil mellem fastsættelsen af statens tilskud og landskirkeskatten.....	183
7.4	Udvalgets overvejelser.....	185
7.4.1	Overvejelser om statens tilskud, herunder om omlægning til bloktilskud.....	185
7.4.2	Overvejelser om fælles økonomi og fælles anliggender	187
7.5	Udvalgets anbefalinger om fælles økonomi og fælles anliggender.....	190
7.5.1	Anbefalinger om omlægning af statens tilskud til bloktilskud.....	190
7.5.1.1	Flertallets anbefaling.....	190
7.5.1.2	Et mindretals anbefaling.....	191
7.5.1.3	Et andet mindretals holdning.....	192
7.5.2	Anbefalinger om kompetence i forhold til fælles økonomi og fælles anliggender.....	193
7.5.2.1	Flertallets anbefaling.....	193
7.5.2.2	Et mindretals anbefalinger.....	198
7.5.2.3	Et andet mindretals anbefaling.....	203
8	Fælles anliggender.....	207
9	Folkekirken indre anliggender.....	215
9.1	Indre anliggender – hvad er det, og hvem har kompetencen?.....	215
9.1.1	Gældende ret.....	215
9.1.2	Praksis.....	218
9.1.3	Sondringen mellem indre og ydre anliggender.....	219
9.2	Biskopperne som kollegium.....	222
9.2.1	Gældende ret.....	222
9.3	Udvalgets overvejelser.....	225
9.3.1	Overvejelser om indre anliggender.....	225
9.3.2	Overvejelser om et bispekollegium.....	226
9.3.3	Overvejelser om et folkekirkeligt fællesudvalg.....	228
9.4	Udvalgets anbefalinger.....	228
9.4.1	Anbefaling fra udvalgets flertal.....	229

9.4.2	Anbefaling fra et mindretal.....	231
9.4.3	Anbefaling fra et andet mindretal.....	233
10	Udkast til lovforslag.....	237
10.1	Flertallets udkast til lovforslag om økonomi.....	237
10.2	Et mindretals (Charlotte Dyremoses) udkast til lovforslag om økonomi.....	283
10.3	Et mindretals (Britta Schall Holbergs) udkast til lovforslag om økonomi.....	301
10.4	Flertallets udkast til lovforslag om indre anliggender	335
10.5	Et mindretals udkast til lovforslag om indre anliggender.....	360
Bilag 1	Baggrundsoplysninger om udvalgets medlemmer.....	379
Bilag 2	Tidligere kommissioner og udvalg om grundlovens § 66.....	387
Bilag 3	Notat om styring og legitimitet i folkekirken	390
Bilag 4	Bispeembedet i den danske folkekirke	414
Bilag 5	Hittidig procedure vedrørende regulering af folkekirkens indre anliggender.....	432
Bilag 6	Justitsministeriets notat af 10. august 2009 om grundlovens § 4 og bloktilskud	435